

PROJEKTNA PILOTNA OBMOČJA

POHORSKA BARJA

Pohorje je pogorje v severovzhodnem delu Slovenije. Geološko je Pohorje sestavljeno pretežno iz silikatnih kamnin. Zaradi neprepustnih tal voda pogosto zastaja, posledica tega so značilna šotna barja z majhnimi jezeri in barjanskimi gozdovi, ki so mestoma obdani s šotnimi smrekovimi gozdovi. Gozdovi dajejo Pohorju značilno podobo. Strnjeni gozdovi Pohorja predstavljajo bivališča ptic npr. divjega petelina in ruševca. Površina pilotnega območja zavzema 2.568 ha. Območje je sestavljeno iz dveh zaokroženih enot: povezano širše območje Lovrenških jezer in Ribniškega barja ter območje med Črnim jezerom na južnem delu in Klopnovrškimi barji na severnem delu.

V projektu načrtujemo izboljšanje vodnega režima na Klopnovrških barjih, barjih Javorskega vrha in Lovrenških barjih, z izgradnjo pregrad na iztočnih kanalih. S tem se bo izboljšalo stanje aktivnih in prehodnih barij ter habitatov ptic ruševca in divjega petelina. Zaradi izboljšanja vodnega režima se bo močno upočasnilo, če ne celo ustavilo, zaraščanje terena, povečala se bo biotska raznovrstnost na območju. Izgradnja pešpoti preko delov območja bo preprečevala negativen vpliv turizma na tarčne habitate.

ZELENCI

Zelenci so 54 ha veliko mokrišče pri Ratečah na Gorenjskem, poznano kot izvir Save Dolinke. Posebnost in edinstvenost tega mokrišča je njegova kompleksnost in krajinska slikovitost, saj se na majhni površini nahajajo tako povirje, jezera z brbotajočimi podvodnimi izviri, vodna okna in meandirajoča struga kot prehodno in nizko barje. Tu se pojavljajo številne redke in ogrožene rastlinske in živalske vrste. Območje ogroža zasipavanje s prodrom, ki ga prinesejo hudourniki iz okoliških hribov, sušenje in zaraščanje močvirja zaradi prekinjenih hidroloških tokov ob izgradnji mimoidoče ceste ter slabšanje kakovosti vode.

Obnovili bomo zasuto rečno strugo in zgradili prodni zadrževalnik. Da bi lahko izvedli zgoraj navedene akcije bo potreben odkup manjšega dela zemljišča. Spremljali bomo stanja kvalitete vode ter odstranili nekaj zarasti. Zgradili bomo nove pešpote preko območja ter obveščali lokalno prebivalstvo in obiskovalce o pomenu Zelencev in mokrišč.

MRTVICE MURE PRI PETIŠOVCIH

Mura, naša največja reka z nižinskim značajem, je levi pritok Drave. Na poplavnem območju ob reki Muri so ohranjeni poplavni gozdovi, stranske struge in mrtvice, ter

obsežnejši kompleksi vlažnih travnikov. Zaradi redkih in ogroženih habitatnih tipov ter redkih in zavarovanih vrst je območje s stališča biotske raznovrstnosti in naravovarstvenega pomena eno najpomembnejših v Sloveniji.

V projektu želimo upočasniti proces kopenja in zaraščanja treh mrtvic. Odstranili bomo odvečno zarast, izboljšali hidrološke razmere in izlovili tujerodne invazivne vrste rib. Z različnimi akcijami želimo deležnike ozavestiti o pomenu mrtvic in biotske pestrosti, ter s tem prispevati k ohranjanju narave.

GORNJI KAL

Pilotno območje leži v južnem delu Bele krajine in zajema tri kale z vmesnimi njivami, travniki, sadovnjaki in gozdnimi površinami. Od zahoda proti vzhodu si sledita kal Krivača in Gornji kal, medtem ko je kal Kršeljavec na skrajnem vzhodu območja trenutno suh in zaraščen. V preteklosti je bilo v vsaki belokranjski vasi prisotnih več kalov, predvsem za potrebe napajanja živine in pranja perila, danes pa je pomembna predvsem njihova naravovarstvena funkcija. Oba trenutno aktivna kala (Gornji kal in Krivača) predstavljata pomembno razmnoževalno območje za močvirsko sklednico in dvoživke ter pomembno rastišče velike zlatice.

V projektu bomo z obnovo izboljšali hidrološko stanje kalov ter očistili prekomerno zarast. Izlovili in odstranili bomo invazivne ribje vrste (some) iz Gornjega kala. Z ozaveščanje vseh deležnikov bomo prispevali k ohranjanju biodiverzitete tega območja.

PLANIK

Planik je zamočvirjena kraška uvala s ponikalnico Ručigajev studenec ob vznožju Dobenega. V dolino pritekajo trije potočki, eden od njih je Ručigajev studenec. Voda se v začetku doline zbira v mokrišču, nizkem barju, ki je rastišče evropsko pomembne vrste orhideje Loeselove grezovke. V okolici mokrišča so ekstenzivni mokrotni travniki in gozd. Dolina Planik je tudi življenjski prostor ogroženih metuljev, hroščev, netopirjev ter mesojedih rastlin okroglostne in dolgolistne rosike.

Načrtujemo odstranitev dreves in grmov z rastišča Loeselove grezovke in pripravo načrta upravljanja, ki bo dolgoročno zagotovil ohranjanje orhideje na tem območju v ugodnem stanju. Pri tem bomo aktivno sodelovali z domačini, predvsem lastniki zemljišč, in drugimi uporabniki tega prostora.

VRHE

V zaselku Vrhe pri Slovenj Gradcu je v gozdu ob povirju Selčnice več manjših mo-

čvirnih površin. Večji del območja porašča močvirnat gozd, na manjših čistinah pa zaradi zastajanja vode gozd ni razvit. Tu prevladuje značilna nizko-barjanska združba. Aktivnosti na tem območju so namenjene ohranjanju močno ogrožene močvirske orhideje Loeselove grezovke. Med ogroženimi rastlinami tu najdemo še širokolistni muneč, orhidejo navadno močvirnico, pisano preslico ter nekaj vrst šašev.

Izboljšali bomo hidrološko stanje območja z revitalizacijo vodnega režima, očistili zaraščajoče površine in povečali negozdne močvirne površine. Velik poudarek bo namenjen informiranju in ozaveščanju lastnikov zemljišč, lokalne skupnosti in splošne javnosti o pomenu območja. Prikazati želimo primer dobre prakse za gospodarjenje na nizkih barjih in območjih z Loeselovo grezovko.

Zavod RS za varstvo narave je kot prijavitelj projekta k sodelovanju povabil naslednje partnerje:

Izdal: Zavod RS za varstvo narave | Oblikovanje in tisk: Birografika Bori
Naklada: 2.000 izvodov | Maj 2011
www.zrsvn.si | www.wetman.si

Brošuro smo izdali v okviru projekta »Varstvo in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji – WETMAN« (LIFE 09NAT/SI/000374) s prispevkom LIFE+ finančnega instrumenta Evropske skupnosti. Besedilo ne izraža nujno pogledov Evropske komisije.

WETMAN

LIFE 09NAT/SI/000374

VARSTVO IN UPRAVLJANJE SLADKOVODNIH MOKRIŠČ V SLOVENIJI

Mokrišča so eden najbolj ogroženih habitatov v Sloveniji. Cilj projekta **Varstvo in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji - WETMAN** je obnova in izboljšanje stanja šestih slovenskih mokrišč. Pilotna območja Pohorska barja, Vrhe, Planik, Zelenci, Gornji kal in mrtvice Mure pri Petišovcih, so opredeljena tudi kot območja Natura 2000. Projektni cilji so usmerjeni k izboljšanju oz. vzpostavitvi ugodnega stanja ohranjenosti desetih evropsko ogroženih rastlinskih oz. živalskih vrst ter habitatnih tipov, ki se pojavljajo na teh območjih.

Skozi projekt bomo: izboljšali hidrološke razmere, odstranili zarast, izlovili invazivne vrste rib na Gornjem kalu in mrtvicah Mure, preprečevali uničevanje ogroženih habitatov ter vznemirjanje ogroženih vrst z izgradnjo usmerjenih sprehajalnih poti na Zelencih in Pohorskih barjih, pripravili smernice za upravljanje pilotnih območij in jih vključili v sektorske načrte, kar bo zagotovilo trajnostno ohranjanje pilotnih območij. Akcije na terenu bodo podprte s ozaveščevalnimi akcijami na nacionalni in lokalni ravni.

Projekt poteka od 1. 2. 2011 - 1. 2. 2015. Vrednost projekta je 2.144.376€ in je 50% sofinancirana s strani EU (1.072.188€) programa »LIFE+ narava«.

Partnerji projekta so Inštitut za vodo Republike Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, Zavod za ribištvo Slovenije, Občina Ruše, Občina Kranjska Gora ter Radiotelevizija Slovenija.